

Aan de fracties van
GrienLinks t.a.v. de heer J. Knol en
PvdA t.a.v. mevrouw C. Oosterbaan

Leeuwarden, 13 mei 2025

Verzonden, **13 MEI 2025**

Ons kenmerk : 02359604
Domein/ Team : Domein Provinciale Omgeving
Behandeld door [redacted] (058) 2 [redacted] of [redacted]@fryslan.frl
Uw kenmerk : 02357916
Bijlage(n) :

Onderwerp : Beantwoording schriftelijke vragen over evaluatie en appreciatie
Beheerautoriteit Wadden

Geachte mevrouw Oosterbaan en heer Knol,

Uw schriftelijke vragen op grond van artikel 42 van het Reglement van Orde, binnengekomen op 1 april 2025, beantwoorden wij als volgt.

NB: Voor de leesbaarheid wordt in de beantwoording van de vragen de volgende afkortingen gebruikt:

- BAW: Beheerautoriteit Waddenzee
- BCW: Beheerderscollectief Waddenzee

Uw Inleiding:

In de Bestuursovereenkomst van de Beheerautoriteit Waddenzee (BAW) (Staatscourant 36033, 8 juli 2020) is afgesproken om vier jaar na inwerkingtreding van deze bestuursovereenkomst te evalueren of de doelstellingen van de Beheerautoriteit Waddenzee in samenhang met het Integraal Beheerplan Waddenzee zijn behaald. Februari 2024 publiceerde bureau Berenschot de evaluatie waaruit blijkt dat er nog een lange weg is te gaan. In een brief van Gedeputeerde Staten van 11 maart 2025 is Provinciale Staten geïnformeerd over de evaluatie en de vervolgstappen.

Uit de evaluatie en de brief van GS komt het beeld naar voren dat vier jaar na het tot stand komen van de bestuursovereenkomst en twee jaar na een vorige evaluatie nog geen zicht is op een eenduidige en heldere doelstelling en dat nog steeds wordt gepraat over de organisatie en het proces. Concrete stappen om te komen tot beter beheer van de kwetsbare Waddenzee lijken nog niet in beeld. En dat terwijl de natuurwaarden van het Waddengebied onder grote druk staan.

Bij de fracties van GrienLinks en PvdA zijn de volgende vragen naar voren gekomen.

Vraag 1:

Hoe beoordeelt het college de harde conclusies uit de evaluatie van Berenschot over de Beheerautoriteit Waddenzee?

Antwoord vraag 1:

Wij nemen de conclusies uit de evaluatie van Berenschot serieus. De evaluatie onderstreept de noodzaak om op een aantal aspecten verbeteringen door te voeren. Het gaat hierbij specifiek om:

- Versterken van de beleidsacht ('van integraal beleid naar integraal beheer')
- 'Werken als ware wij één' wordt 'werken aan één Werelderfgoed Waddenzee vanuit gezamenlijk gevoelde verantwoordelijkheid'
- Daadkrachtig opdrachtgever- en opdrachtnemerschap
- Impactvolle samenwerking

De opdrachtgevers (waaronder Provincie Fryslân) hebben zich dat ter harte genomen en dat heeft geleid tot verbeterlagen. Eind 2024 zijn hierover afspraken gemaakt in het opdrachtgeversoverleg van de BAW en het Bestuurlijk Overleg Waddengebied van december 2024.

Langs de vier bovengenoemde sporen werken opdrachtgevers en beheerders aan verbetering.

Een concreet actiepoint waar momenteel aan gewerkt wordt is het 'Beheeraanbod, naar een Werelderfgoedwaardig beheer van de Waddenzee' van de gezamenlijke opdrachtgevers en beheerders (vanuit de BCW; het Beheerderscollectief Waddenzee). Hier worden concrete verbetervoorstellen in gedaan, gericht op zeven beheeraspecten en thema's. Het concept Beheeraanbod ligt nu voor bij de opdrachtgevers. Bij vaststelling zult u daarover worden geïnformeerd.

Vraag 2:

De fracties van GrienLinks en PvdA krijgen uit de evaluatie de indruk dat de betrokken Rijksoverheden nooit echt een Beheerautoriteit 'met doorzetkracht' hebben gewild. Deelt GS deze indruk op basis van de evaluatie?

Antwoord vraag 2:

In de evaluatie wordt aangegeven dat de BAW voor een dilemma staat. 'Als het in de praktijk niet realistisch is om in de afweging van belangen de natuur op één te zetten, dan zal de opdracht hieraan aangepast moeten worden'. Naar aanleiding van de evaluatie hebben alle partijen incl. Rijkspartijen aangegeven geen aanleiding te zien om de opdracht (en daarmee het ambitieniveau) aan te passen, maar willen werken aan verbetering langs de vier bovengenoemde sporen.

Vraag 3:

Bent u het eens met de constatering van Berenschot dat samenwerking als één beheerder in de praktijk niet realistisch is? Waarom wel of niet?

Antwoord vraag 3:

Berenschot legt het als vraag neer of de ambitie werken 'als zijnde één beheerder' wel realistisch is. De BAW organiseert een samenwerking die gericht is op de transitie van eigen, individuele keuzes en diverse belangen naar integrale keuzes en samenwerking, ook al is dat een uitdaging. Beheerders verschillen sterk in aard, type en omvang van hun beheersgebied (grofweg kwelders of de Waddenzee), invalshoek (denk aan waterbeheer, natuurbeheer, toezicht en handhaving, gastheerschap), inhoud en scope van hun opdracht. Ook heeft iedere organisatie zijn eigen financierings- en verantwoordingslijnen die gericht zijn op eigen doelen. Deze verschillen zijn van invloed op de wijze waarop partijen de samenwerking invulling geven om integraal beheer en hun eigen doelen te realiseren. Met respect voor die diversiteit willen we samenwerken aan de verbetering van de natuurkwaliteit en verbeterd beheer voor Unesco Werelderfgoed Waddenzee. De partijen voelen zich daarvoor gezamenlijk verantwoordelijk. Dat resulteert erin dat de partijen invulling willen geven aan 'werken aan één Werelderfgoed Waddenzee vanuit gezamenlijk gevoelde verantwoordelijkheid'.

Vraag 4:

Zoals beschreven in de Bestuursovereenkomst heeft de BAW de opdracht om de samenhang in het natuur-, vis- en waterbeheer van de Waddenzee te versterken en daarmee de natuurkwaliteit te verbeteren. Onderschrijft GS deze opdracht aan de BAW en ondervindt GS hiervoor draagvlak binnen het opdrachtgeversoverleg?

Antwoord vraag 4:

Ja, zie het antwoord op vraag 1 en 2.

Vraag 5:

Uit het evaluatierapport van Berenschot van 14 februari 2024 komt op bladzijde 14 naar voren dat het Opdrachtgeversoverleg er niet in slaagt heldere kaders mee te geven en voor andere bij het beheer betrokken partijen als een 'black box' overkomt. Welke kaders wil GS meegegeven aan de BAW om te komen tot een het verbeteren van de natuurkwaliteit en rekening houdend met de leefbaarheid in het gehele Waddengebied. Hoe wordt de communicatie met de andere betrokken partijen verbeterd?

Antwoord vraag 5:

Deze constatering is door de opdrachtgevers, BAW en beheerders benoemd als één van de prioriteiten om aan te pakken. Het uiteenlopen van verwachtingen leidt tot verschillende beelden over het proces, de posities en de mate van betrokkenheid van beheer bij beleidsontwikkeling (beleidsacht). Er is een breed gevoel vanuit alle betrokken partijen (opdrachtgevers/opdrachtnemers (beheerders) dat het goede gezamenlijke gesprek hierover meer helderheid moet geven. Het alleen aftikken van taken en verantwoordelijkheden is niet voldoende. Dit vergt een gedegen voorbereiding door gezamenlijke partijen en wellicht meerdere gesprekken over opties en tussentijdse bevindingen.

Vraag 6:

Kan GS een toelichting geven over hoe de balans tussen natuur en leefbaarheid in het Waddengebied vorm krijgt en welke criteria daarbij worden gehanteerd?

Antwoord vraag 6:

In de Agenda voor het Waddengebied 2050 (Agenda) is een negental leidende principes voor handelen opgenomen die gezien kunnen worden als criteria hoe gewerkt wordt aan de balans tussen natuur en leefbaarheid. Hiermee willen we enerzijds de natuurwaarden en landschappelijke waarden van internationale klasse koesteren en anderzijds het gebied goed gebruiken voor wonen, werken en recreëren. Die combinatie vraagt inspanningen van ons allemaal.

De BAW is één van de manieren waarop we deze balans bewaken. Beheer staat echter niet op zichzelf, maar vindt plaats in de context van bestaande beleidskaders en nieuwe beleidskeuzes. Met diverse medeoverheden, gebiedspartners en belangenvertegenwoordigers werken we aan balans vanuit het Uitvoeringsprogramma 2021-2026, de beheerplannen Natura2000 van de Waddenzee en de Waddeneilanden en het aankomend beleidskader Natuur Waddenzee.

Vraag 7:

Is er binnen de Beheerautoriteit en de opdrachtgevers eenduidigheid over de balans tussen de belangen voor de natuur en het 'multifunctionele gebruik' van de Waddenzee. Zo ja, kan GS deze eenduidige formulering met PS delen? Zo nee, welke verschillen komen bij de discussies hierover naar voren?

Antwoord vraag 7:

Zie ook het antwoord op vraag 5 en 6. Dat we een balans moeten vinden is de realiteit. Maar zoals aangegeven willen we voor een ambitieniveau blijven gaan om natuur in Waddenzee te verbeteren en Werelderfgoedwaardig beheer te leveren. We houden ons daarbij aan de wettelijke kaders.

Ook in Agenda voor het Waddengebied 2050 staan deze doelen voorop, getuige de hierin opgenomen hoofddoelstelling voor het Waddengebied:

- De natuur is en blijft van wereldklasse en ontwikkelt zich verder, in samenhang met de natuur over de grens.
- De unieke waarden van het landschap en het cultureel erfgoed blijven behouden en ontwikkelen zich verder.
- In het Waddengebied is het goed, veilig en klimaatbestendig wonen, werken en recreëren.
- De economische sectoren excelleren, in de context van het Werelderfgoed Waddenzee.

Vraag 8:

Op pagina 14 van het evaluatierapport staat dat opdrachtgevers zelf erkennen dat het onvoldoende lukt om de verschillende perspectieven en (organisatie)belangen in het Opdrachtgeversoverleg bij elkaar te brengen. Daarbij geven partijen aan weinig energie in het overleg te ervaren en weinig wederzijdse commitment om organisatie overschrijdend te handelen te voelen. Ook geven meerdere opdrachtgevers aan zich graag beter voor te willen bereiden op het overleg en het Opdrachtoverleg meer prioriteit te willen geven dan het nu heeft. Hoe is het mogelijk dat opdrachtgevers zich onvoldoende voorbereiden voor het overleg en welke maatregelen neemt GS om aan dit overleg te verbeteren en de nodige energie te geven?

Antwoord vraag 8:

Zie het antwoord op vraag 5.

Vraag 9:

Uit het evaluatierapport komt naar voren dat verschillende opdrachtgevers niet de hogere doelstelling: 'het verbeteren van de natuurkwaliteit' onderschrijven. Welke organisaties zijn dat en welke motieven hebben deze organisaties om van deze doelstelling af te wijken?

Antwoord vraag 9:

Uit de evaluatie blijkt dat alle geïnterviewden, opdrachtgevers en beheerders, het belang onderschrijven van het verbeteren van de natuurkwaliteit. Vooral vanuit de beheerders klinkt een roep om heldere kaders. De evaluatie noemt geen specifieke organisaties. Wel geven meerdere beheerders aan dat in beleidskeuzes het economisch belang vaak voorgaat. Zie ook het antwoord op vraag 2, 6 en 7.

Vraag 10:

Acht het college het wenselijk dat de huidige aanpak wordt voortgezet, gezien de conclusie van Berenschot dat 'op dezelfde voet doorgaan' geen optie is?

Antwoord vraag 10:

Zie het antwoord op vraag 3 en 5. Omdat wij en de andere opdrachtgevers hebben aangegeven voor het hoogste ambitieniveau te blijven gaan, kiezen we ervoor de aandachtspunten aan te pakken. Inmiddels zien we met concrete acties een positieve ontwikkeling in de werking van het samenspel tussen opdrachtgevers en beheerders.

Vraag 11:

Kan GS aangeven hoe door de opdrachtgevers wordt geborgd dat de status Werelderfgoed Waddenzee behouden blijft?

Antwoord vraag 11:

Zie het antwoord op vraag 6 en 7. De BAW en het daaruit voortvloeiend beheeraanbod is een belangrijke stap richting Werelderfgoedwaardig beheer van de Waddenzee. Tegelijk hangt het behoud van de status Werelderfgoed niet alleen af van een goed beheer, maar

ook van duidelijke beleidskeuzes en de effectuering hiervan. Daarnaast werken en denken we actief mee in het Natura2000-beheerplannen Waddenzee en eilanden, het beleidskader Natuur en de eerder genoemde Agenda voor het Waddengebied 2050.

Vraag 12:

Welke alternatieve bestuurlijke en organisatorische oplossingen ziet het college om de natuurkwaliteit in de Waddenzee daadwerkelijk te verbeteren? En welke rol ziet de provincie Fryslân voor zichzelf in het verder stroomlijnen en verbeteren van het Waddenzeebeheer?

Antwoord vraag 12:

Zie het antwoord op vraag 5, 6 en 7. Wat betreft onze rol in het verder stroomlijnen en verbeteren zijn wij één van de opdrachtgevers van de BAW. Voor het Waddenzeebeheer is het Rijk (ministeries van IenW en LNV) hoofdopdrachtgever, maar wij denken proactief mee op verschillende thema's uit het integraal beheerplan en nemen onze verantwoordelijkheid bij de taken die ons wettelijk toebehoren binnen de vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

drs. A.A.M. Brok, voorzitter

drs. ind. J.J. Algra, secretaris

voor deze, de loco-provinciesecretaris